

اعضای هیأت علمی سمینار

دکتر سیده خدیجه آرین

دکتر سید احمد احمدی

دکتر غلامعلی افروز

دکتر باقر ثنائی ذاکر

دکتر محمد رضا رضایی

دکتر ژاله رفاهی

دکتر سید مهدی حسینی

دکتر سیمین حسینیان

دکتر حسن پاشا شریفی

دکتر عبدالله شفیع آبادی

دکتر نرگس طالقانی

دکتر شکوه نوابی نژاد

دکتر رحمت اله نورانی پور

دکتر کیانوش هاشمیان

دکتر حمید یعقوبی

نشانی: تهران، خیابان کریمخان، نبش خیابان شهید عضدی شمالی،

ساختمان دانشگاه علامه طباطبائی، طبقه دوم، اتاق ۲۲۳

صندوق پستی ۱۱۳۸-۱۵۷۴۵

نمابر: ۸۸۹۱۴۱۶۳ - اتاق ۲۲۳ همراه: ۰۹۱۲۲۱۹۸۰۴۳

www.ircounseling.org

info@ircounseling.org

president@ircounseling.org

vicepresident@ircounseling.org

رفتارگرایی توصیفی و کاربرد آن در روانشناسی و آموزش و پرورش

نوشته : دکتر محمد مهدی خدیوی زند

روش تهیه گزارش تحقیق

نوشته : یوسف کریمی

تئوری انتخاب حرفه - کاربرد روانشناسی انفرادی

نوشته : دکتر عبدالله شفیع آبادی

تنوع قشربندیهای اجتماعی و مسئله کاست

نوشته : دکتر غلامعباس توسلی

سازگاری یا ناسازگاری در رشد تکامل روانی

ترجمه : نورالدین رحمانیان

نظریه گشتالت در مورد تسهیل رشد در مشاوره

ترجمه : حاج طرخانی

هوش چیست ؟

ترجمه : علی اصغر مسدد

بحثی در روشن کردن چند مفهوم اساسی در روانشناسی

نوشته : نادر اسکوئیلر

فهرست مسائل و هدفهای آموزشی برای برنامه ریزی شش ساله یونسکو (۱۹۸۲-۱۹۷۷)

ترجمه : داور شیخاوندی

تعلیم و تربیت چیست ؟

ترجمه : امان الله ترجمان

بخت جمشید در نقاب !

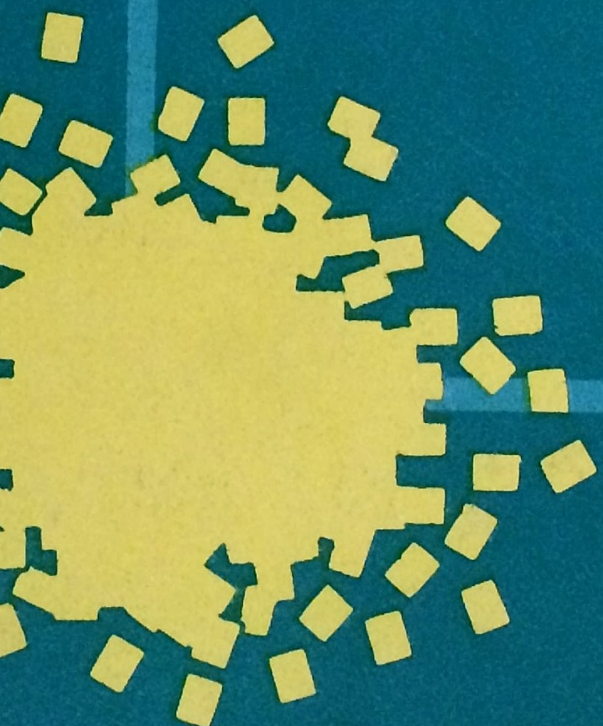
نوشته : علیقلی محمودی بختیاری

منتشر شده توسط سایت شخصی
دکتر عبدالله شفیع آبادی
www.dr-a-shafiabadi.ir

دانشگاه سپاهیان انقلاب ایران

شماره پیاپی ۲۲-۲۴

بهار و تابستان و پائیز ۱۳۵۴

سه گانه فوق به تفصیل مورد تجزیه و تحلیل
مفاهیم بنیادی

انتخاب حرفه در این نوشته اصول
فعال و هدف جویانه مورد بررسی قرار
و نیکلس (۱۹۶۴) این مفهوم را بخوبی رو
معتقدند که انتخاب حرفه همواره متوجه
میباشد. به عبارت دیگر انسان همواره در
را انتخاب نماید که به نحوه بهتری بت
هدفهای زندگیش باشد.

بحث و بررسی هدفها موضوع
آلفرد آدلر (۱۹۲۷) در تئوری روانشناسی
را به صراحت و به دقت مورد بررسی و
داده است. آدلر معتقد است که اگر بت
هر رفتار را مشخص نمائیم در این صورت
بود که عواقب و نیز سیر تکاملی آن رفت
عبارت دیگر اگر هدف را بشناسیم بساد
و تعامل فرد را با محیط مشخص نمائیم
روانشناسی انفرادی در تعلیم و تربیت و
استفاده قرار گرفته است ولی کاربرد آن

تئوری انتخاب حرفه نادیده انگاشته شد
نگارنده بر آنست که برخی از ارکان روان
مورد استفاده قرار دهد و بدانوسیله ان

عبداله شفیع آبادی

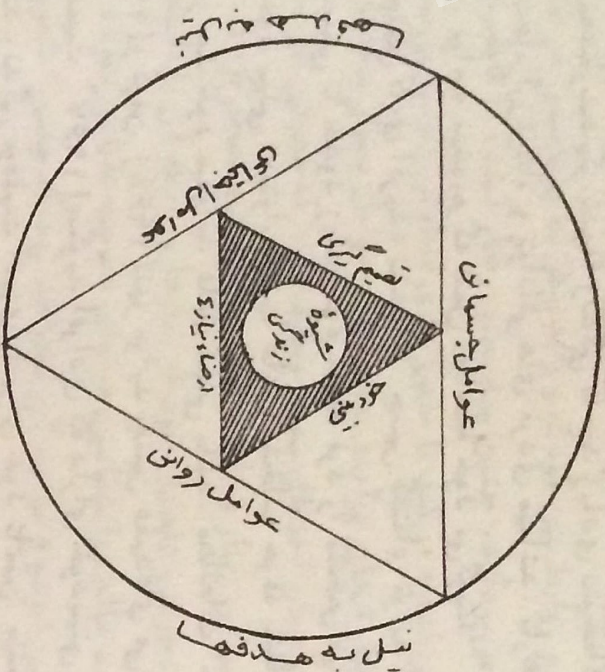
تئوری انتخاب حرفه کاربرد روانشناسی انفرادی

مقدمه

در مقاله قبلی نگارنده مقدمه‌ای جهت ایجاد یک تئوری
انتخاب حرفه که متکی بر اصول خود بینی، ارضاء نیازها، و
تصمیم گیری بود پیشنهاد نمود. در این نوشته هر یک از اصول

بهنگام تهیه این مقاله تشکر نماید.

نگارنده وظیفه خود می داند که از دکتر تیدمن D. Tiedman
و دکتر وسل T. Wessell بخاطر پیشنهادات ارزنده‌شان

نصرتی، ۱ - «الطبرین، عمر و شکر، زنده»

بطوریکه از تصویر شماره (۱) استنباط میشود شیوه

زندگی دارای سه بعد مهم یعنی خودبینی، ارضاء نیازها، و تصمیم‌گیری میباشد که هر یک از این عوامل بنوبه خود متأثر از سه عامل دیگر یعنی عوامل جسمانی، روانی، و اجتماعی میباشند. در نتیجه تعامل بین تمام این عوامل خط مشی معینی برای نیل به هدفها تعیین میگردد. بحث زیرین کار برد چنین مفاهیم بنیادی را در انتخاب حرفه که بخش تفکیک ناپذیری از برنامه مشاوره و راهنمایی است روشن خواهد نمود.

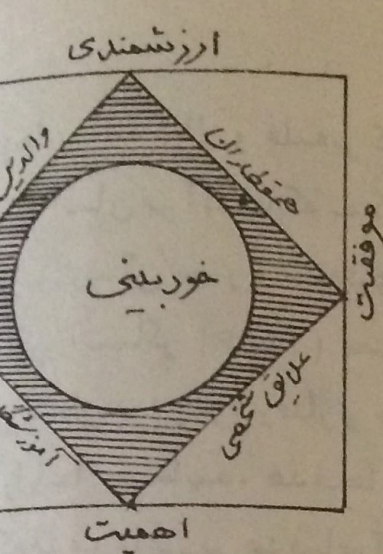
آن را بخوبی نشان میدهد.

تأمین نماید. آنسباکرو آنسباکر (۱۹۵۶) معتقدند هدفها که خط مشی و مشخصی میسازند در نوع رفتار و طرز تصمیم‌گیری نقش بسیار مهمی را ایفاء مینمایند. هدفها مسیری تکاملی دارند، بدین معنی که هدف غائی بر هدفهای آنی متکی می‌باشد بعنوان مثال، دانش آموزی را که اکنون در کلاس پنجم ابتدائی است در نظر مجسم کنید که میخواهد در آتی به معلم بشود. معلم شدن را میتوان هدف غائی نامید بخاطر رسیدن به این هدف غائی، دانش آموز مذکور باید یک سلسله هدفهای آنی را برای خود معین و مشخص نماید از قبیل حضور در کلاس، مطالعه مواد درسی متعدد و گذراندن هر کلاس با موفقیت، میتوان نتیجه گرفت که هدفها نه فقط سیری تکاملی می‌پیمایند بلکه مانند دانه‌های زنجیر بهم وابسته‌اند.

آنسباکر (۱۹۶۷) معتقد است که تلاش برای رسیدن به

هدفها نیاز به خط مشی معین و مشخص دارد. چنین خط مشی را میتوان شیوه زندگی نامید شیوه زندگی که آمیخته‌ای از تعامل بین خودبینی، ارضاء نیازها، و تصمیم‌گیری می‌باشد رل مهمی را در چگونگی نیل به هدفها بر عهده دارد و مسیر فعالیت را معین می‌نماید. شیوه زندگی فرآیندی است فردی، فعال و هدف جویانه. به عبارت دیگر هر فرد بطور فعالانهای شیوه زندگی خود را معین و مشخص میسازد. بدیهی است که عوامل

جسمانی، روانی، و اجتماعی، نیز در تعیین چنین خط مشی

تصویر شماره ۲ - عوامل تشکیل دهنده خودبینی

همانطوریکه تصویر شماره (۲) نشان از چهار عامل مهم یعنی نسبت به والدین به همقطاران، طرز تلقی نسبت به آموزشگاه تشکیل شده است. هر کدام از این عوامل ایجاد نوع و میزان خودبینی فرد بر عهد اسمیت (۱۹۶۷). تجربیات و نحوه تعامل عوامل فوق میتواند در پیش‌بینی موفقیت‌ها و اهمیت‌های فردی نقش مهمی را ایفاء نماید شخصی که بارها بخاطر رفتارش توسط والدین مورد سرزنش و نکوهش قرار گرفته است در فردی موفق و مهم با مشکلاتی مواجه خواهد فردی که بارها در انجام کارهایش شکست خ منفی در مورد خود خواهد داشت.

محیط خانواده و آموزشگاه که از منابع با دنیای خارج می‌باشند نقش مهمی را در پرورش کودک بر عهده دارند. در تأیید عقاید کاپلان باید به شاگردان در شناخت توانائی‌ها،

منتشر شده توسط سایت شخصی دکتر عبدالله شفیع آبادی ۱۹۵۴ براندن، ۱۹۶۹، کوپراسمیت

اگر فردی خود را موجودی ارزنده و کارآمد ببانگارد خواهد نمود که چنین خواسته‌ای را به مرحله عمل در به عبارت دیگر، شیوه زندگی تا حد زیادی نتیجه ادراک، بی‌ت‌ها، ارزش‌ها، و توانائی‌های فردی میباشد. بارها با دی مواجه میشویم که ضمن مصاحبه خود می‌گویند " من چنین کاری آفریده نشده‌ام " چنین گفته‌ای مؤید آنست خودبینی تا حدود زیادی نوع حرفه فرد را مشخص مینماید. به خود بینی نمیتواند تنها عامل انتخاب حرفه بشمار رود در حد خود میتواند عامل مهمی باشد. مطالعات سوپر (۱۹۵۸) و کرمن (۱۹۶۸) نیز مؤید چنین عقیده‌ای می‌باشد. اسمیت (۱۹۶۷) میگوید افرادی که دارای خودبینی مثبت سند زندگی موفقیت آمیزی را برای خود تأمین مینمایند. بوی دیگر خود بینی منفی به احساس حقارت، ناتوانی، شانی، و بی‌هدفی منجر میگردد. در تعقیب گفتار فوق فردی خود را برای انجام حرفه معینی مستعد و آماده نمی‌بیند بگاه جرأت و تلاش نخواهد کرد که در چنین مسیری نیروی د را صرف کرده و مقدمات لازم را برای بر عهده گرفتن بولیت شغلی با موفقیت طی نماید. بلکه همواره به انجام نه‌هایی خواهد پرداخت که خود را مستعدتر و آماده‌تر پندارد. لذا میتوان نتیجه گرفت که فرد عقیده زیر را برای خاب حرفه بکار می‌برد: من چنین ... فردی هستم لذا به نام چنان ... حرفه‌ای بپردازم.

تصویر شماره (۲) عوامل تشکیل دهنده خود بینی را ن میدهد.

منتشر شده توسط سایت شخصی
دکتر عبدالله شمع آبادی
www.aafabadi.ir

کمک به نیازها در این زمینه جوردن (۱۹۶۳) معتقد
است رفتار اکتشافی را در شاگردان تقویت نمود. به
ر، هرگاه رفتار اکتشافی تقویت شود، فرد به سادگی
بود:

و نائیه ها و نیز نقاط ضعف خود را بطور واقع بینانه ای
پد.

طور بهتری خود را با سایرین مقایسه کند.

و فقی به کشف منابعی شود که بدان وسیله به خودشناسی
ایل آید.

صمیمات صحیح تر و بهتری اتخاذ نماید.

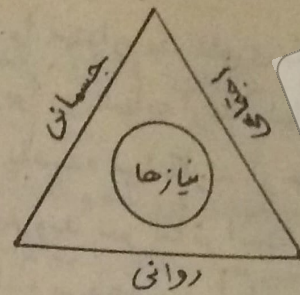
وزشگاه بعنوان یک منبع تقویت رفتار اکتشافی می تواند اطلاعات
یا کودکان قرار دهد تا بدان وسیله کودکان به تقویت خودبینی
ند. والدین نیز از طریق تعلیم و تربیتی مناسب میتوانند برای
بینی مثبت در کودکان رل مهمی را بر عهده گیرند.

ضاء نیازها در انتخاب حرفه:

(۱۹۵۷) تئوری انتخاب حرفه خود را بر ارضاء
نمود. رو با استفاده از نظریات آبراهام مزلو
تقد است که ارضاء نیازها محرک اصلی رفتار می باشد.
دی زیر را از نیازها پیشنهاد نموده است که به
یت عبارتند از: نیازهای جسمانی، نیاز به امنیت،
و وابستگی، نیاز به استقلال، نیاز به دانائی، نیاز
راک، نیاز به زیبایی و نیاز به خود کاوی و خویشتن
لو عقیده دارد که ارضاء نیازهای عالی تر مستلزم
بازهای سطح پائین تر ارضاء شوند. بعنوان مثال،
نیازهای جسمانی ارضاء نشده باشند نیاز به امنیت
د شد.

تئوری رو را میتوان یک تئوری یک بعدی از
نامگذاری کرد. زیرا رو تنها به ارضاء نیازها توجه
بسیار زیادی را نادیده می انگارد. از جانب دیگر
چون از روان کاوی فروید نیز متأثر است به تجربیات
اهمیتی فوق العاده می دهد و بر اساس چگونگی ت
کودکی و روابط بین کودک و والدینش به پیش بینی
کودک می پردازد. چنین پیش بینی رفتار آینده با
رو بدان اشاره می کند تا حد زیادی قضاوتی آراء
زیر رفتار ایشان فرآیند تعامل بین عوامل بسیار
و در هر زمان احتمال بسیار وجود دارد که محرک
به تغییر آن رفتار و یا دگرگونی علایق فرد منجر
رو در تجزیه و تفصیل خود از نیازها و رابطه آن
حرفه به عالم روانشناسی حرفه ای خدمت شایانی
ولی این موضوع موءید آن نخواهد بود که چنین
انتقاد بر کنار ماند.

نیازها بر سه نوع مهم طبقه بندی میشوند
از نیازهای جسمانی، روانی و اجتماعی ارضاء نی
ابعاد شیوه زندگی و نیز یکی از عوامل تعیین ک
می باشد. به عبارت دیگر با توجه به شیوه زندگی
۱- نیازهای خود را مشخص میسازد.
۲- مسیر آنها را معین مینماید.
۳- به ارضاء نیازها اقدام می نماید و یا این
را جایگزین آنها میسازد. تصویر شماره (۳) عوا
دهنده نیازها را نشان می دهد.
نیازهای جسمانی آن دسته از نیازهای اولیه
میشوند که برای ادامه زندگی ضرورت دارند. انس

تصویر شماره ۳: مدل کسین، رهنه نیازها

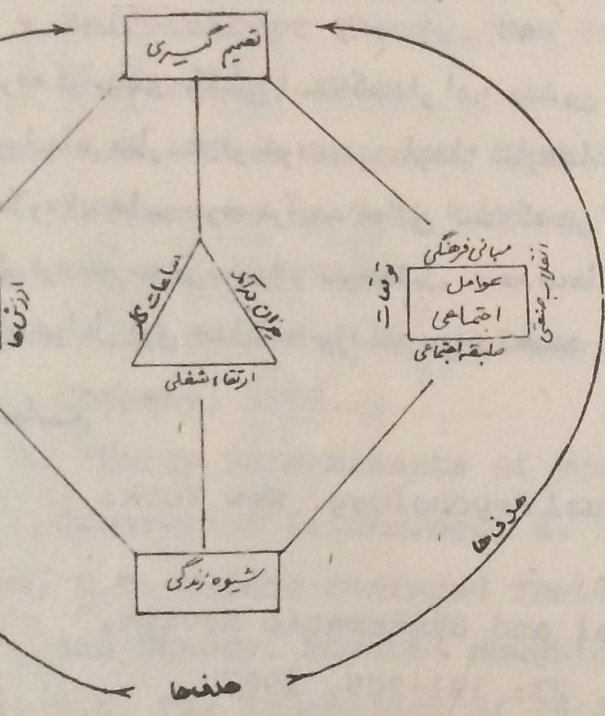
همواره بر آن بوده است که نیازهای جسمانی خود را به بهترین و شایسته‌ترین ارضاء و زندگی مرفه‌تری برای خود تأمین کند. کار کردن وسیله‌ای جهت تأمین مسکن، غذا و سایر نیازهای اولیه می‌باشد. بدیهی است که بودجه مالی جهت نیازهای جسمانی اهمیت خاصی دارند.

نیازهای روانی عبارت از احساسات رضایت بخش در خود و دیگران می‌باشد. تسکین و رضایت خاطر و کار صیقلی عاری از دلهره و اضطراب از جمله نیازهای روانی می‌روند. انسان همواره نیازمند آنست که بعنوان یک موجود خلاق مورد قبول دیگران قرار گیرد نه بعنوان یک ماشین خشکی از یک ماشین عظیم صنعتی. زندگی ماشینی و سخت که یکی از ارمغانهای جامعه صنعتی است همواره مغایر چنین نیازی بوده است. اکنون که مملکت، به سرعت به یک جامعه صنعتی پیش می‌رود باید توجه داشت که ارضاء ای روانی عامل بسیار مهمی در راه افزایش کار آئی و نیز رضایت خاطر کارگران می‌باشد. در ایکوزر (۱۹۵۰) معتقد کار کردن فرآیندی است دو جانبه. بدین معنی که انسان را به جامعه عرضه میدارد و در قبال چیز دیگری را به او می‌نماید. برای آنکه چنین مرحله‌ای بخوبی ادامه یابد فرد باید احساسات رضایت بخشی از محیط کار

داشته باشد. خلاصه آنکه انسان در حقیقت تنها به ارضاء نیازهای جسمانی خود توجه ندارد. نیازهای روانی را نیز بسیار مهم می‌انگارد. ارتباط بسیار نزدیکی بین نیازهای وجود دارد. آدلر (۱۹۲۷) انسان را حیوانی خصیصه اجتماعی بودن برای انسان مسئول می‌داند. یکی از نیازهای انسان آنست که وابستگی و تعلق داشته باشد و مورد قبول و تعلق و وابستگی به جامعه مستلزم آنست که احترام قائل شده و به پرورش و توسعه مهارت از طریق کار کردن با دیگران قبول مسئولیت و آشنائی با گروه انجام می‌پذیرد.

نیازهای جسمانی، روانی، و اجتماعی باید که در ترتیب اهمیت آنها در نظر گرفته شود. به عبارت دیگر تعمیم طبقه‌بندی نیازها بسیار مشکل می‌باشد. با توجه به شیوه زندگی می‌توانند تقدم و تأخر پیدا نمایند. بعنوان مثال ارضاء بسیاری از نیازهای جسمانی خود در عوض برای ارضاء نیازهای اجتماعی قائل هستند. بنابراین ترتیب طبقه‌بندی نیازها و هدف‌های فرد بستگی کاملی دارد. در ارضاء نیازها و اهمیتی که برای هر دسته از حرفه‌ای را انتخاب می‌نماید که نیازها و او را در رسیدن به هدف‌هایش یاری دهد. محیط خانواده و آموزشگاه نقش مهمی و نحوه ارضاء نیازها بر عهده دارند. آگاه

تصمیم گیری حرفه‌ای نیز تابع عوامل فوری به تعامل اجتماعی شخصی، و اقتصادی دلبستگی تصویر شماره (۴) نشان می‌دهد با در نظر گرفتن فرد تصمیمی را اتخاذ مینماید که هماهنگ باشد بوده و نیز او را در رسیدن به هدف‌هایش یاری از تصویر شماره (۴) همچنین میتوان دریافت نزدیکی بین هدف‌ها و تصمیم‌گیری وجود دارد که بوسیله هدف‌هایش برانگیخته شده سعی دارد اتخاذ نماید که به نحو بهتری بتواند به آن هدف‌ها لذا تصمیم‌گیری فرآیندی است فعال که متوجه می‌باشد. کمک به فرد در راه شناخت هدف‌ها و حرفه‌های متعدد و نیز ارائه اطلاعات دقیق و جریان تصمیم‌گیری را تسهیل نماید.

تصویر شماره ۴ - عوامل تشکیل دهنده تصمیم‌گیری

اطلاعات دقیق در مورد حرفه‌های مختلف عوامل مهم افزایش رضایت شغلی و نیز انتخاب حرفه توانائی‌ها و استعدادهای فردی محسوب شوند.

تصمیم‌گیری در انتخاب حرفه

یکی دیگر از ابعاد مهم و موثر در انتخاب حرفه‌گیری می‌باشد. تیدمن و اوهارا (۱۹۶۳) نقش‌گیری را در انتخاب حرفه مورد بررسی و بحث قرار می‌دهند. تصمیم‌گیری جزء لاینفک زندگی و عامل ضروری برای موفقیت می‌باشد. با بررسی ساده‌ترین تا پیچیده‌ترین زندگی معلوم میشود که تصمیم‌گیری در حل هر یک از نقش‌های اساسی بر عهده دارد.

تصمیم‌گیری مرحله‌ای است فعال و خلاق که در ضمن به انتخاب یکی از راه‌حل‌ها از بین چندین راه حل می‌موفق شده و بدانوسیله مشکلی را حل می‌نماید. است که در جریان تصمیم‌گیری باید چندین راه حل برای مشکل موجود باشد. هر کدام از این راه‌حل‌ها "عواقب متعددی را بوجود می‌آورند. لذا فرد تصمیم‌گیرنده برای هر کدام از راه‌حل‌ها ارزش و اهمیت خاصی قائل می‌گردد. برای آنکه تصمیمی عاقلانه اتخاذ شود فرد باید عوامل را در نظر داشته باشد:

- ۱- به جستجوی راه‌حل‌های متعددی پردازد.
- ۲- هر راه حل احتمالی را دقیقاً "مورد ارزیابی قرار دهد و عواقب احتمالی هر کدام را در راه رسیدن به هدف تعیین نماید.
- ۳- بهترین راه حلی که میتواند فرد را در رسیدن به هدف‌هایش یاری دهد برگزیند.

بود.

۳- ارضاء نیازها یکی دیگر از ابعاد
به عبارت دیگر هنگام انتخاب حرفه افراد
جسمانی، روانی و اجتماعی خود توجه دارد.
۴- انتخاب حرفه رابطه بسیار نزدیکی
دارد. افرادی که قدرت تصمیم گیری دارند
رضایت شغلی بیشتری خواهند بود.
بدیهی است که سنجش و اندازه گیری

فوق الذکر نیازمند به ایجاد برخی ابزار و تست
که در این مورد باید تحقیقات جدیدی آ

برای اساس بحث فوق، نگارنده فرضیه های زیرین را که
مورد انتخاب حرفه ضروری بنظر می رسند پیشنهاد می نماید.
بدیهی است که فرضیات پیشنهادی نیازمند بسنجش و اندازه
گیری دقیق آماری می باشند.

۱- انتخاب حرفه فرآیندی است تکاملی، فعال، هدف
یافته، و چند بعدی که در نتیجه تعامل بین خودبینی، ارضاء
تصمیم گیری حاصل میشود.

۲- خودبینی یکی از ابعاد مهم انتخاب حرفه میباشد.
خودبینی مثبت با رضایت شغلی توأم است. در ضمن خودبینی
منفی با نگرانی، دلهره، و عدم رضایت شغلی توأم خواهد

خلاصه

قرارگرفت و کاربرد آنها در تعلیم و تربیت
مختصراً " بیان گردید.

در خاتمه چهار فرضیه پیشنهاد گردید
سنجش و اندازه گیری دارند. نگارنده در نظر
را طی مقالات آینده خود تعقیب نماید.

انتخاب حرفه فرآیندی تکاملی است که دارای چندین
می باشد. این ابعاد عبارتند از خودبینی، ارضاء نیازها،
تصمیم گیری. بعلاوه انتخاب حرفه فرآیند فعالی است که در
طول شیوه زندگی فرد صورت می پذیرد و متوجه نیل به هدفها
باشد. هر یک از عوامل فوق جداگانه مورد بررسی و بحث

منابع

Practice and Theory of Individual Psychology. New York:
Curt, Brace, and World, 1927.

H.L. "Life Style: A Historical and Systematic Review,"
Journal of Individual Psychology, 23: 191-209, 1967.

H.L., & Ansbacher, R. (Eds). The Individual Psychology of
Aldous H. Adler. New York: Basic Books, 1956.

- n, A.W., & Nichols, R.C. "Life Goals and Vocational Choice," *Journal of Applied Psychology*, 48: 50-58, 1964.
- den, N. *The Psychology of Self-Esteem*. Los Angeles: Nash Publishing Corporation, 1969.
- an, S.W., et al., "A Theory of Educational and Vocational Choice in Junior High School," *Personnel and Guidance Journal*, 42: 129-135, 1963.
- ersmith, S.B. *The Antecedents of Self-Esteem*. San Francisco: W.H. Freeman and Company, 1967.
- kurs, R. *Fundamentals of Adlerian Psychology*. Chicago: Alfred Adler Institute, 1950.
- aan, P.J. "Exploratory Behavior: The Formation of Self and Occupational Concepts," In Super, et al., *Career Development: Self-Concept Theory*, New York: Teachers College, Columbia University, 1963.
- an, A.K. "Task Success, Task Popularity, and Self-Esteem as Influences on Task Liking," *Journal of Applied Psychology*, 52: 484-490, 1968.
- ow, A.H. *Toward a Psychology of Being*. New York: D. Van Nostrand Company, 1968.
- A. "Early Determinants of Vocational Choice," *Journal of Counseling Psychology*, 4: 212-217, 1957.
- rs, C.R. *Client-Centered Therapy: Its Current Practice, Implications and Theory*. Boston: Houghton Mifflin, 1951.
- r, D.E. *The Psychology of Careers*. New York: Harper, 1957.
- eman, D.V., & O'Hara, R.P. *Career Development: Choice and Adjustment*, New Jersey: College Entrance Examination Board, 1963.